

בְּשִׁעָה שֶׁנִּשְׁמַת הַצְּדִיק רוֹצֵה לְצֵאתָהּ – שְׂמִיחָה, וְהַצְּדִיק בְּטוֹחַ בְּמִיתָתוֹ כְּדֵי לְקַבֵּל שְׂכָרוֹ

(דף צט ע"ב) אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּשִׁעָה שֶׁנִּשְׁמַת הַצְּדִיק רוֹצֵה לְצֵאתָהּ
שְׂמִיחָה וְהַצְּדִיק בְּטוֹחַ בְּמִיתָתוֹ כְּדֵי לְקַבֵּל שְׂכָרוֹ, הֲרָא הוּא דְכָתִיב, וַיֵּרָא וַיִּרְצַן
לְקִרְיָתָם. בְּשִׂמְחָה, לְקַבֵּל פְּנִיָּהֶם. מֵאֵי זֶה מְקוֹם, מִפְּתַח הָאֵהָל כְּדָקָא אֲמַרְנָן.
וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה לְגַבֵּי שְׂכִינָהּ.

לשון הקודש: אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּשִׁעָה שֶׁנִּשְׁמַת הַצְּדִיק רוֹצֵה לְצֵאתָהּ – שְׂמִיחָה, וְהַצְּדִיק
בְּטוֹחַ בְּמִיתָתוֹ כְּדֵי לְקַבֵּל שְׂכָרוֹ. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וַיֵּרָא וַיִּרְצַן לְקִרְיָתָם, בְּשִׂמְחָה לְקַבֵּל פְּנִיָּהֶם.
מֵאִיזָה מְקוֹם? מִפְּתַח הָאֵהָל, כְּמוֹ שְׂאֲמַרְנָן. וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה – אֶל הַשְּׂכִינָהּ.

מכאן רואים שרבי עקיבא הוא שקיבל מודות שיר השירים מרבי אליעזר.

ובענין הפלגת גדולת חכמתו ומעשיו כתב היוחסין וז"ל: ורבה מלספור חכמתו ומדותיו
שאם היו השמים גווילים וכל עצי הלבנון קולמסים ומי הים דיו לא יפסיקו לחכמתו עכ"ל.

למד בכל דבר כמה מאות הלכות

בסוף פרק ז' דסנהדרין (שם) שאמר רבי אליעזר בשעת פטירתו, אוי לכם שתי זרועותי
שהן כשני ספרי תורה שנגלגלין [ובזוהר וירא במדרש הנעלם (צמ). הלשון: וי לכו תרין
דרועי וי לכו תרין תורות דישתכחו וימא דין כו', משמע שרצונו לומר תורה שבכתב ותורה
שבעל פה, וללשון הש"ס כשני ספרי תורה וכן באבות דרבי נתן (פרק כ"ה) כב' [שני] ספרי
תורה לא משמע כן] ^[2] ובאדר"ן שם ושיר השירים שם שאמר: אם יהיו כל הימים דיו ואגמים
קולמסין ושמים וארץ מגילות וכל בני אדם לבלרין, אין מספיקין לכתוב תורה שלמדתי, ואני
לא חסרתיה (ופירוש בהגהותי שם בס"ד שרצונו לומר שתלמידיו לא חסרוה ממנו שלא
למדו כי אם מעט, וכעין מה שאמרו בסנהדרין ואדר"ן וזוהר שם שאמר לא חסרוני תלמידי
אלא כמכחול בשפופרת), אלא כאדם שמטביל זכרות מכחול בים (ועיין במסכת סופרים פרק
ט"ז ובילקוט בראשית סוף רמז כ') שכן אמר ריב"ז, ולא עוד אלא שאני שונה שלש מאות
הלכות בבחרת עזה, ולא היה אדם ששאלני בהם מעולם, ובאדר"ן שם ובמדרש הנעלם שם
(צ"ה:): אמרו, שבשעת פטירתו לימדם להם, ואמר שם, ואזל אשא, ואוליף בבחרת עזה שלש
מאות הלכות פסוקות [הגה"ה ואפשר ש' הלכות פסוקות אלו, הן משרש הלכות פסוקות
שהזכירו בזוהר תולדות (קמ"ה:): דהוי רבי יוחנן בן זכאי אמר ברזא דחכמתא עילאה בפסוק
"ושם אשתו מהיטבאל" וגו' ולא גלי לון אלא לר"א, וכ"ה בז"ח בראשית (ט' א') (ושם אי'
דגלי לון לר"א ולר"א בן ערך), דלשון הלכות פסוקות משמע דתלי בהון הלכות פסקא דדינא,

ריב"ז, שיכול לומר דברי תורה יותר ממה שקיבלו
מסיני, וזה שכתוב במדרש הנעלם וירא [שם] כל יומי
דרכי אליעזר הוי שמעתא נהירא מפומיה כיומא
דאתיהיבת מטורא דסיני, וזה שישב עליו דומה לארון
הברית, ועיקר הענין מכוין למה שכתוב בספר סוד
הגלגלים שנשמתו ביסוד דאבא או דו"א, עיי"ש].

[ג] הגהה: וזה שאמרו עליו שלהי סוטה, משמת רבי
אליעזר נגזו ספר תורה עיי"ש בפרש"י, ובפרק הלך
(ק"א). שאמרו עליו תלמידיו כשהלה, אפשר ספר
תורה שרוי בצער ולא נככה, ובריש שיר השירים
שאמר רבי יהושע על האבן שהיה יושב עליו רבי
אליעזר בבית המדרש, האבן הזאת דומה להר סיני
[והוא כמו שאמר בפרקי רבי אליעזר פרק ב' עליו